

Narodski Čovjek, Neimar Političke Stabilnosti, Prevrtljivo Spadalo, Preslagivač Saborskih Većina, Svječonoša, Špekulativac, Titonoša.

Uz preimenovanja zagrebačkoga populističkoga gradonačelnika, valja izdvojiti i sljedeća preimena: *Bandićevi žetončići* = saborski zastupnici, članovi Bandićeve stranke, koji održavaju vladajuću većinu; *(Bandićevi) preletavčevići* = saborski zastupnici koji prelijeću/prelaze iz stranke u stranku održavajući vladajuću većinu; lukavo premetnuo svoje ime i prezime – cilja se na izborne liste gdje građani u pravilu više glasova daju abecedno prvima jer se ne žele zamarati čitanjem nekoliko stranica stranačkih lista; *mrtvi konji/mrtav konj* = političar(i) i stranka/stranke koju/koje je pregazilo vrijeme; *Svječonoša* = nositelj najveće zavjetne svijeće na godišnjem hodočašću iz Zagreba u Mariju Bisticu; *Titonoša* = nositelj bedža s Titovim likom („koji nije dobro vidio“) na reveru pri proslavama Dana antifašističke borbe u Zagrebu.

Nastavit će se u sljedećem broju.

Nataša Bašić, leksikografska savjetnica u miru, natbasic303@gmail.com

Leksikografski zavod „Miroslav Krleža“, Zagreb

UDK 81'373, izvorni znanstveni rad

DOI <https://doi.org/10.22210/jezik.2022.70.07>

primljen 15. siječnja 2023., prihvaćen za tisak 12. travnja 2023.

NORMIRANJE STRUKOVNOGA NAZIVLJA

Artur Bagdasarov

Uvod

Dinamičan razvoj znanosti, tehnike i suvremene tehnologije neizbježno prati pojava novih strukovnih riječi, a s povećanom ulogom znanosti u životu društva biva većom i važnost nazivoslovlja. U suvremenom životu nazivlje zauzima važno mjesto u profesionalnom i znanstvenom općenju. Prema pojedinim istraživačkim podacima 90 % novih riječi u suvremenim jezicima nastaje u strukovnom leksiku. Ubrzano stvaranje novih naziva nametnuo je brzu i neodgodivu potrebu njihova normiranja u književnim (standardnim) jezicima diljem svijeta, a leksikologiju i leksikografiju tehnološki modernizirao da bi proces mogle suvereno pratiti i opsluživati.

Koraci u normiranju strukovnoga nazivlja

Uređivanje nazivoslovlja u djelokrugu je jezikoslovlja, dotično njezinih grana leksikologije i standardologije te leksikografije. Standardizacija nazivlja znanstveni

je postupak koji ima nekoliko propisanih koraka. Započinje popisivanjem nazivlja, tj. skupljanjem svih naziva iz određenoga znanstvenoga područja, potom njihovim probirom i odabirom, leksikografskom obradbom i opisom. Na taj način nastaje nazivoslovni (strukovni) rječnik pojedinoga područja. Zbrojem takvih rječnika nastaje veliki znanstveni nazivoslovni rječnik pojedinoga jezika, kojemu se mogu dodavati istovrsni rječnici drugih jezika. Takvi su višejezičnici važan izvor za proučavanje ustroja pojedinih jezika i međujezičnih dodira.

Stručnjaci različitih znanstvenih područja rade na stvaranju, usustavljanju i ujednačivanju nazivlja koje je povezano s određenim pojmom. Ujednačivanje osigurava stručnjacima različitih struka da odrede jednoznačno podudaranje između pojmovnih i nazivoslovnih sustava. Rad na ujednačivanju ostvaruje se na svim razinama – sadržajnoj, logičkoj i jezikoslovnoj. Tijekom usustavljanja i ujednačivanja uzima se u obzir ne samo jezikoslovna raščlamba naziva uz poštivanje općih norma i zakonitosti pojedinoga jezika nego i primjena posebnih kriterija pri procjeni normativnih likova.

Posljednji je korak u sređivanju i ujednačivanju kodifikacija nazivoslovnoga sustava – oblikovanje normativnoga rječnika. Kad je teško naći prikladno rješenje u usustavljanju i ujednačivanju naziva, stručnjaci obično preporučuju jezično najprihvatljiviji naziv, tj. onaj koji ima najviše poželjnih odlika u pogledu sustavnosti, autohtonosti, proširenosti i tvorbenosti. O svim se rješenjima raspravlja u projekt-nim radionicama, a otvorena se pitanja razrješuju uz pomoć strukovne suradnje i praćenjem rada u prikupljenoj nazivoslovnoj bazi podataka. Ako je pronađen uporabno prihvatljiv naziv, tada kodifikacija poprima oblik standardizacije. U mnogim zemljama time se bave uglavnom državni nazivoslovni odbori, znanstveno-istraživačke ustanove i nacionalna normativna tijela pri vladi. Oni obično izdaju zbirke znanstvenonormativnoga nazivlja.

Osnovni su koraci u standardizaciji nazivlja:

1. Provedba potpunoga usustavljenja svih naziva, uključujući sve vrste porabe naziva u tekstovima i razgovornom jeziku, sve istoznačnice kako normativne tako i nenormativne naravi (npr. profesionalni žargon). U tom se koraku pripremaju različiti nazivoslovni rječnici.
2. Razradba jasnoga logičko-pojmovnoga uzorka nazivoslovnoga sustava na osnovi koje proizlazi ocjena i ujednačivanje postojećega nazivlja.
3. Provedba standardizacije nazivlja raščlambom logičko-gramatičke organizacije, tvorbenih mogućnosti, sustavnosti i drugih važnih kriterija koji dopuštaju da se iz ukupnoga broja naziva odabere i preporuči naziv koji je prikladan za propisivanje i službenu porabu u različitim izdanjima.

Normativni su nazivi porabno obvezni u svim normativnim dokumentima i literaturi za određeno znanstveno područje i granu. Nazivoslovne usustavljavačko-ujednačivačke metode rabe se i u međujezičnom sređivanju – usklađivanju (osiguravanje usporedljivosti) raznojezičnih naziva. Tijekom standardizacije uspostavlja se

strukovna i znanstvena suradnja među domaćim i međunarodnim ustanovama koje se bave različitim oblicima nazivoslovne djelatnosti (Kul'tura ruskoj reči, 2002.: 209.).

Prije 1991. bilo je više pokušaja utemeljenja središnjega hrvatskoga republičkoga tijela za strukovne terminologije (Babić, 1987.). U Hrvatskoj se danas pitanjima normiranja strukovnoga nazivlja bavi Hrvatski zavod za norme (HZN), središnja državna ustanova koju je 2004. godine osnovala Vlada Republike Hrvatske. Rad HZN reguliran je Zakonom o normizaciji iz 2003. godine. U svojem radu HZN ostvaruje sljedeće poslovne zadatke:

- „– priprema, prihvaćanje, uređivanje i izdavanje hrvatskih norma;
- promidžba uporabe hrvatskih norma;
- osnivanje i koordinacija savjetodavnih i tehničkih tijela;
- podrška provedbi tehničkoga zakonodavstva;
- obavijesti o nacionalnim, europskim i međunarodnim normama;
- informativna središnjica WTO/TBT-a i kontaktna točka za Codex Alimentarius;
- uspostava, razvoj i održavanje hrvatskoga tehničkog nazivlja;
- izobrazba u području normizacije i srodnih djelatnosti.“ (<https://www.hzn.hr/default.aspx?id=35>)

HZN surađuje s međunarodnim i europskim organizacijama za normiranje te s Institutom za hrvatski jezik i jezikoslovlje (IHJJ) u sklopu kojega od 2008. godine postoji program Struna – Hrvatsko strukovno nazivlje (voditelj programa – dr. sc. Bruno Nahod). Projekt je pokrenut na poticaj Vijeća za normu hrvatskoga standardnoga jezika (2005. – 2012.) pri Ministarstvu znanosti, obrazovanja i športa s akademikom Radoslavom Katičićem na čelu. O pokretanju projekta Struna Vijeće za normu raspravljalo je na sjednicama od 2006. godine nekoliko puta. Na dvadesetčetvrtoj sjednici 7. prosinca 2009. u točki 2. Izvješće o projektu „Struna“ piše:

„Druga je točka bilo izvješće dr. Dunje Brozović Rončević o projektu ‘Struna’. To je projekt izgradnje hrvatskoga strukovnog nazivlja. Pokrenut je 15. 1. 2008. na inicijativu Vijeća, a financira ga Nacionalna zaklada za znanost, visoko školstvo i tehnološki razvoj Republike Hrvatske. Rad na tom području koordinira IHJJ te pruža jezikoslovnu potporu svim strukama. Vijeće je taj izvještaj primilo k znanju i u kratkoj diskusiji izrazilo zadovoljstvo zbog uspjeha svoje inicijative i zbog posla koji je na tom području već obavljen i dalje se uspješno obavlja.“ (Vijeće za normu, 2013.: 140.)

Struna je nazivoslovna baza podataka hrvatskoga strukovnoga nazivlja u kojoj se sustavno skuplja, stvara, sastavlja, uređuje i tumači nazivlje različitih struka na hrvatskom standardnom jeziku. Prema podacima iz 2020. u Struni je skupljeno oko 50 000 hrvatskih naziva, obrađeno nazivlje mnogih struka, objavljeno nekoliko priručnika (Bagdasarov, 2020.: 224. – 227.).

U sklopu Strune izrađen je Hrvatski terminološki portal koji okuplja suvremenu nazivoslovnu građu na hrvatskom standardnom jeziku, a također se provodi projekt Hrvatsko jezikoslovno nazivlje – Jena (voditeljica dr. sc. Milica Mihaljević) koji je trajao od 24. svibnja 2019. do 23. prosinca 2020. Od 1. siječnja 2021. projekt Jena

postao je vlastiti projekt IHJJ. U sklopu Jene objavljena je e-monografija Hrvatsko jezikoslovno nazivlje, u kojoj su sudjelovala dvadest i tri autora (Hrvatsko jezikoslovno nazivlje, 2020.).

U Hrvatskoj danas postoji nekoliko osnovnih priručnika jezikoslovnoga nazivlja. Na početku 60-ih godina 20. st. opisao ga je Stjepan Babić u školskom leksikonu Jezik, koji je od 1963. objavljen u više izdanja. Jezikoslovni su pojmovi i nazivi u leksikonu navedeni u abecednom poretku, a uputnicama i prikladnim primjerima povezani s ostalim pojmovima u jedinstvenu cjelinu (Babić, 1963.). Matica hrvatska objavila je godine 1969. veliki dvosveščani Enciklopedijski rječnik lingvističkih naziva hrvatskoga jezikoslovca i književnoga povjesničara Rikarda Simeona. Na oko 2000 stranica obrađeno je oko 20 000 naziva; ključni nazivi navode se, uz hrvatski, na latinskom, ruskom, engleskom, njemačkom, talijanskom, francuskom i španjolskom jeziku (Simeon, 1969.). To je istodobno i povijesni rječnik hrvatskoga jezikoslovnoga nazivlja. Pri desetogodišnjoj izradbi Rječnika Simeon se služio golemom tadašnjom strukovnom literaturom, a savjetodavci su mu bili Stjepan Ivšić i Petar Skok. S autorom je surađivalo 14 poznatih hrvatskih jezikoslovaca (Jonke, 1969.: 124.). Bilo bi vjerojatno dobro i korisno pretiskati vrijedan i bogat Simeonov rječnik uz djelomično usavršavanje i dodatak novih naziva. Godine 2005. objavljen je hrvatski prijevod dvojezičnoga leksikona Temeljni lingvistički pojmovi (engl. Key Concepts in Language and Linguistics, 1999.), profesora lingvistike na Sveučilištu Sussex Roberta Lawrencea Traska. Godine 2012. objavljen je Hrvatsko-njemački rječnik jezikoslovnoga nazivlja Stefana Rittgassera i Ljiljane Kolenić.

O normativnom položaju nazivâ u Struni i Jeni

U projektu Jena navedeno je pet ciljeva, među kojima jedan osnovni:

„Temeljni je cilj projekta tijekom projektnoga razdoblja unijeti u bazu Strune 1500 naziva sa sinonimima, antonimima, podređenim nazivima, definicijama i istovrijednicama na pet svjetskih jezika: engleskome, njemačkome, francuskome, ruskom i švedskome.”
(<http://ihjj.hr/projekt/hrvatsko-jezikoslovno-nazivlje-ndash-jena/85/>)

Ponajprije treba reći da obično projekt ili znanstvena monografija imaju jedan cilj, a zadaća može biti nekoliko. Često se navodi nekoliko ciljeva iako se oni većinom odnose na zadaće. Prema članku urednicâ monografije Hrvatsko jezikoslovno nazivlje L. Hudeček i M. Mihaljević:

„Metodologija rada u Jeni prilagođena je metodologiji rada u Struni. Pristup je obradi građe u Jeni deskriptivno-preskriptivan u skladu sa stajalištem da deskriptivizam i preskriptivizam nisu i ne bi trebali biti suprotstavljeni pristupi jer nema preskriptivnoga rada koji se ne temelji na deskripciji koja mu prethodi. (Hrvatsko jezikoslovno nazivlje, 2020.: 28. – 29.)

Prema voditeljici projekta Jena Milici Mihaljević, Struna već u sebi ima normativnu (preskriptivnu) nazivoslovnu bazu. Na mrežnim stranicama Strune u tražilici se, primjerice, nalazi naziv *lingvistika*:

„lingvistika im. ž. jd.

definicija – znanost o jeziku

predloženi naziv (IHJJ) – jezikoslovlje

istovrijednica – engleski: linguistics

podređeni nazivi – antropološka lingvistika, etnolingvistika, pučko jezikoslovlje, sociolingvistika, strukturna lingvistika

razredba – polje: etnologija i antropologija; grana: antropologija; projekt Izgradnja temeljnog nazivlja u antropologiji“.

Na mreži je i naziv *jezikoslovlje*: „lingvistika – etnologija i antropologija.“ (Struna, 2011.)

Treba li predlagati naziv koji već postoji? Znači li to da u antropologiji i etnologiji treba namjesto naziva *lingvistika* uvrstiti naziv *jezikoslovlje*? Ako treba, tada nije jasno što napraviti s podređenim nazivima, treba li i njih mijenjati u navedenim ustaljenim nazivima? Ako ne treba, zašto tada bilo što uključivati u prijedlog, to više što su Institutovi autorski nazivi, prema Struni i Jeni, još neprihvaćeni u pojedinim strukama („6. predloženi naziv [IHJJ]. Navodi se kad autor predlaže svoj autorski naziv koji nije općeprihvaćen...“)? Put od deskriptivizma do preskriptivizma u Struni je već prijeđen. Prema prije navedenoj tvrdnji, u njoj je već riječ o preskriptivnoj normi jezikoslovnoga nazivlja, što znači da nazivi već imaju propisnu narav, za razliku od Jene koja ima deskriptivno-preskriptivan pristup u obradbi nazivlja. Obično porabnik u objavljenom, normativnom priručniku traži već gotovo propisano rješenje bez dopuštenih, autorski predloženih, neprihvaćenih ili nepreporučenih naziva. Ako bi se uzelo sve navedeno, tada bi Struna u spomenutom i sličnim primjerima i danas bila deskriptivno-preskriptivna baza. Preskriptivna norma jest ona norma koja je potpuno prošla svoj razvojni put, ustaljena je na određenom vremenskom presjeku i u tijeku toga razdoblja regulira već usustavljenu porabu jezičnih sredstava u pismenom govoru.

U Struni se, kao i u Jeni, ujednačuju i usustavljaju najprihvatljiviji nazivi za određene pojmove. Usporedno se opisuju i obrađuju supostojeći nazivi za iste pojmove. U zapisu naziva pod brojem 7. (Struna) i brojem 9. (Jena) nalazimo:

„istoznačnice (sinonimi), tj. nazivi na hrvatskome jeziku s oznakom normativnoga položaja naziva (dopušteni naziv, nepreporučeni naziv, zastarjeli naziv, žargonizam, predloženi naziv [IHJJ]).“ (Hrvatsko jezikoslovno nazivlje, 2020.: 14.; Struna, 2011.)

Istoznačni nizovi u zagradi često ne pripadaju istomu sinkronijskomu presjeku, a nerijetko se i stilski razlikuju. Zastarjeli ili žargonski nazivi, primjerice, u usporedbi s normativnima, ne pripadaju različitim pojavama iste biti. Preinaka iste jedinice u svim promjenama ne ostaje ista. One ne idu u red nazivoslovne istovrijednosti, istoznačnosti ili varijantnosti budući da se razlikuju ili se mogu razlikovati funkcionalno, povijesno, stilski. Nisu dakle istoznačnice u sinkronijskom presjeku nazivi *padež i kas, padnutje; gramatika i jezičnica, pismenstvo; rječnik i rječosložje, ričoslovnik*. U budućim suvremenim nazivoslovnim rječnicima općenormativne, neutralne natuknice ne valja međusobno usklađivati sa zastarjelicama, povijesnim ili žargonskim

nazivima jer nisu potpuno međusobno ravnopravne i zamjenjive, a često pripadaju i različitim idiomima. Branka Tafra u knjizi *Od riječi do rječnika* piše:

„Rezimirajući sve dosad rečeno, zaključujemo da su sinonimi riječi koje imaju isto denotativno značenje, koje su zamjenjive u svim ili gotovo svim kontekstima... Preduvjet je da te riječi pripadaju istomu jeziku.“ „Da bi leksičke jedinice bile sinonimi, antonimi ili paronimi, moraju najprije ispuniti neke uvjete. Moraju pripadati istomu idiomu u sinkronijskom presjeku, dakle u istraživanju leksičkih odnosa u suvremenom standardnom jeziku ne uzimaju se u obzir arhaizmi ni riječi iz dijalekata (nisu sinonimi *iže* i *koji*, *šugaman* i *ručnik*...)“ (Tafra, 2005.: 224. – 225., 235.)

U deskriptivnom pristupu, prema mojemu sudu, normativist (ili skup strukovnjaka normativista) skuplja, opisuje, razvrstava i obrađuje naziv ili nazivoslovni niz. Ako naziva nema, normativist predlaže domaći naziv ili prevedenicu. U preskriptivnom pristupu normativist određuje i preporučuje najprihvatljiviji naziv. U nazivlju, koliko je poznato, istoznačnice nisu poželjene, normativni naziv ne voli suparnika i ne priznaje stilski niz, osim možda navode nazivoslovnih istovrijednica i inačica koje mogu ući u nazivoslovni niz u istoj sinkronijskoj razini. Završni je korak u normiranju propis, kodifikacija u obliku normativnih priručnika. Raščlamba različitih nazivoslovnih inačica moguća je samo u opisu, kako je to prikazano u monografiji Jena, a u propisu se mora imati konačno rješenje. Bilo bi dobro imati to na umu pri priređivanju i objavljivanju budućih normativnih priručnika.

Normativna obradba pravopisnih dvostrukosti

U monografiji Jena u rubrici *Pravopisna razina* piše:

„7.4.1. Pravopisna razina. Utjecaj je općejezične norme na jezikoslovno nazivlje najočitiiji na pravopisnoj razini. Dio pravopisnih dvostrukosti u jezikoslovnome nazivlju proizlazio je iz postojanja više pravopisnih praksa. Godine 2013. uveden je Hrvatski pravopis kao jedinstveni pravopis koji se upotrebljava u svim školama, na kojemu su pisani svi odobreni školski udžbenici, na kojemu se provodi državna matura i natjecanje iz svih predmeta te polažu stručni ispiti iz svih predmeta. U 10. tablici navedeno je nekoliko jezikoslovnih naziva u kojima iz opće pravopisne norme proizlazi preporučeni naziv.“

U 10. tablici navedeni su primjeri nepreporučenih: *prevoditeljska pogrješka*; *istovrednica*, *istovrijednica*; *višestrukosložena rečenica* i preporučenih naziva: *prevoditeljska pogreška*; *istovrijednica*; *višestruko složena rečenica* (Hrvatsko jezikoslovno nazivlje, 2020.: 70.).

Prvo treba reći da Institutov pravopis iz 2013. ima ministarsku preporuku za porabu samo u osnovnim i srednjim školama Republike Hrvatske i ne obuhvaća druga područja javnoga života. Preporučene se inačice ipak pokušavaju unijeti na sva područja djelatnosti, iako se odnose samo na institutska izdanja, pri čem Institutov pravopis priznaje i dopuštenu normu. Standardni jezik nije samo školski jezik ili jezik određene znanstvene ustanove nego i drugih državnih ustanova, znanosti, javnoga priopćavanja, književnosti. Norma u nazivoslovlju ne smije proturječiti nor-

mama standardnoga jezika već mora biti sukladna s njima. Ona ne ovisi o ukusima pojedine ustanove ili pojedinih jezikoslovaca. Ne možemo, primjerice, obrazovnim i odgojnim ustanovama preporučivati jednu normu, a u jezičnoj praksi, primjerice, u administraciji ili javnom priopćavanju, imati drugu. Norma je standardnoga jezika općeprihvaćena poraba jezičnih sredstava, jednako i uzorno jezično počelo. Ona je razmjerno uravnotežan način jezičnoga izražavanja. U isto je vrijeme jezična norma povijesna pojava i njezina je promjena prouzročena stalnim razvojem jezika. Zanimljivo je da u navedenoj monografiji možemo pročitati i ovo:

„Zahtjev za kraćinom naziva često je povezan i sa zahtjevom za izbjegavanje pleonazama, tj. o izbjegavanju nepotrebnoga ponavljanja istih obavijesti, npr. književnoumjetnički funkcionalni stil. Taj je naziv tvoren od pridjeva književnoumjetnički, koji je tvoren od sveze književna umjetnost. Ako se književnost odredi kao jedna od umjetnosti, nije jasno zašto sastavnicu umjetnički treba isticati u nazivu. Sastavnica funkcionalni također je pleonastična jer ne postoji književni, znanstveni, administrativni itd. stil koji nije funkcionalni stil (vidi 61. sliku).“ (Hrvatsko jezikoslovno nazivlje, 2020.: 75. – 76.)

Istodobno se u Pojmovniku Institutova pravopisa iz 2013. nalaze upravo isti pleonazmi koji se ne preporučuju u Jeni:

„... administrativni funkcionalni stil, književnoumjetnički funkcionalni stil, publicistički funkcionalni stil, razgovorni funkcionalni stil, znanstveni funkcionalni stil.“ (Hrvatski pravopis, 2013.: 485., 489., 494., 499.)

Oni se susreću i u knjizi Normativnost i višefunkcionalnost u hrvatskome standardnom jezku:

„književnoumjetnički funkcionalni stil, razgovorni funkcionalni stil, publicistički funkcionalni stil, administrativni funkcionalni stil.“ (Frančić i dr., 2005.: 233., 240., 243., 252.)

O djelatnosti Leksikografskoga zavoda

Hrvatska ima bogatu povijest suvremene leksikografske djelatnosti, koja se razvila u Leksikografskom zavodu (danas Leksikografski zavod „Miroslav Krleža“), osnovanom 1950. sa sjedištem u Zagrebu. Tijekom svoga sedamdesetogodišnjega djelovanja Zavod je objavio više od 250 različitih enciklopedija, rječnika, leksikona i drugih izdanja. Ubrzanom digitalizacijom papirnih izdanja moći će se na njegovim mrežnim stranicama, uz postojeći, dobiti cjelovit uvid i u mnogobrojne tiskane enciklopedije – opće (Enciklopedija Leksikografskoga zavoda, Opća enciklopedija, Hrvatska enciklopedija), regionalne (Istarska enciklopedija, Enciklopedija Hrvatskoga zagorja), strukovne (pomorska, medicinska, tehnička, likovna, muzička, poljoprivredna, šumarska, fizičke kulture), biografske (Miroslava Krleže, Marina Držića) te leksikone (opći, hrvatski biografski, ekonomski, pomorski, pravni, likovni, sportski), rječnike (osmojezični enciklopedijski, hrvatskoga jezika, medicinskoga i veterinarskoga nazivlja, hrvatski mjesni rječnik), geografske i povijesne atlase i vodiče, koji sadržavaju neprocjenjivo nacionalno leksičko blago usustavljeno ga strukovnoga i općega nazivlja.

Kao ustanova prvorazrednoga nacionalnoga značenja i važnosti, s dvama temeljnim na mreži dostupnim izdanjima – Hrvatskom enciklopedijom i Hrvatskim biografskim leksikonom – osnažena je i Zakonom o Leksikografskom zavodu „Miroslav Krleža“ (2003.).

U opisu zavodske djelatnosti navodi se, među ostalim,

„... prikupljanje i obradba podataka, utvrđivanje i primjena strukovnih standarda, obradba i razvrstavanje podataka u leksikografsko-enciklopedijske jedinice, razvoj metodološke i stručne osnove za obradbu, temeljna istraživanja radi razvijanja znanstveno-strukovne osnove, istraživanje u pojedinim znanstvenim područjima radi razvoja i standardizacije znanstvene i stručne terminologije, istraživanje hrvatske građe i tema u svjetskoj leksikografiji i enciklopedici, izvođenje programa znanstvenog usavršavanja u suradnji s odgovarajućim sveučilišnim ustanovama, organiziranje leksikografskih specijalističkih i strukovnih tečajeva, utvrđivanje općih leksikografsko-enciklopedijskih standarda i izrada odgovarajućih uputa i tumačenja za njihovu primjenu, razmjena podataka i davanje na korištenje leksikografski verificiranih podataka o Republici Hrvatskoj srodnim inozemnim ustanovama, suradnja sa srodnim inozemnim ustanovama na unapređenju leksikografsko-enciklopedijskih standarda.“

(https://www.lzmk.hr/images/Dokumenti/Statut-Leksikografskog-zavoda-04.2013_novo.pdf)

Zaključak

Pitanju izgradnje i usustavljanja hrvatskoga strukovnoga nazivlja treba posvetiti što više pozornosti. Normiranje nacionalnoga strukovnoga nazivlja i stvaranje vlastite nazivoslovne znanstvene grane te sastavljanje i tiskanje različitih strukovnih priručnika iznimno je važan posao u obogaćivanju, razvijanju i potvrđivanju visokoga višefunkcionalnoga položaja standardnoga hrvatskoga jezika.

Literatura

- Stjepan Babić, 1963. – 1967., Jezik: školski leksikon, Panorama, Zagreb
- Stjepan Babić, 1987. (1991.), Predgovor, u zborniku Opća i slavenska terminološka problematika, HAZU, Zagreb
- Artur Bagdasarov, 2020., Hrvatski jezik, Pogled iz Rusije, Izdateljstvo MBA, Moskva
- Anđela Frančić i dr., 2005., Normativnost i višefunkcionalnost u hrvatskome standardnom jeziku, HSN, Zagreb
- Hrvatski pravopis, 2013., IHJJ, Zagreb
- Hrvatsko jezikoslovno nazivlje, 2020., IHJJ, <http://ihjj.hr/jena/wpcontent/uploads/2021/01/Monografija-1.pdf>.
- Ljudevit Jonke, 1969., Rikard Simeon: Enciklopedijski rječnik lingvističkih naziva, Jezik, god. 17., br. 4., str. 124. – 125.
- Kul'tura ruskoj reči, 2002., Izdateljstvo NORMA, Moskva
- Stefan Rittgasser, Ljiljana Kolenić, 2012., Hrvatsko-njemački rječnik jezikoslovnoga nazivlja – Kroatisch-Deutsches Wörterbuch linguistischer Termini, HFD, Zagreb

Rikard Simeon, 1969., Enciklopedijski rječnik lingvističkih naziva, knj. 1. (A – O), knj. 2. (P – Ž), MH, Zagreb

Struna: hrvatsko strukovno nazivlje, 2011., IHJJ, <http://struna.ihjj.hr/page/o-struni/#nacela>

Branka Tafra, 2005., Od riječi do rječnika, ŠK, Zagreb

Robert Lawrence Trask, 2005., Temeljni lingvistički pojmovi, ŠK, Zagreb

Vijeće za normu, 2013., Jezik, god. 60., br. 2. – 4., str. 41. – 160., Zagreb

Sažetak

Artur Bagdasarov, Filozofski fakultet, Moskva, a_bagdasarov@mail.ru

UDK 81'373'374, pregledni rad

DOI <https://doi.org/10.22210/jezik.2023.70.08>

primljen 13. travnja 2021., prihvaćen za tisak 28. ožujka 2022.

Standardisation of Professional Terminology

The article discusses the basic phases in the standardization of professional terminology: inventory, standardization and codification. The final step in the codification of the terminology is the formatting of the normative dictionary. Special attention has been drawn to particular issues of the normative position of professional terms in *Struna* (Croatian Professional Terminology) and *Jena* (Croatian Linguistic Terminology) in determining, processing and prescribing names for the same term. Finally, the article gives a brief presentation of the activities of the Lexicographic Institute, the central state institution, whose scope includes the production and publication of encyclopaedias, lexicons and dictionaries.

Key words: normative projects, professional standardization, standardization and systematization of terminology, normative position, norm, name

MOZGOVNJAK I MOZGOVNJAŠTVO KAO SUVREMENI OBLIK ANTROPOLOGIJE I PSIHOLOGIJE OSOBNOSTI

Goran Kardum, Sanda Ham

Uvod

Neuroznanost je u posljednje vrijeme jedna od najbrže rastućih znanstvenih grana koja zapaženo utječe na različita znanstvena i stručna područja biomedicine, ali i na znanstvena i stručna humanistička i društvena područja. Temeljeći se na neuroznanosti, izrasla su druga brojna područja s predmetkom *neuro-* poput neuropsihologije, neurolingvistike, neuroaskeze, neurokulture.

Širenje područja neuroznanosti zahvatilo je psihosocijalne, moralne i kulturne vrijednosti. Pitanja o funkcioniranju živčane stanice i mozga prerasla su u pitanja i odgovore o mentalnom zdravlju i čovjeku općenito. Čovjek se, najjednostavnije